

OTDK DOLGOZAT

A BGE-PSZK LEVELEZŐS HALLGATÓINAK NYELVTANULÁSI ATTITÚDJE

THE LANGUAGE ATTITUDE OF THE CORRESPONDENCE STUDENTS OF BGE-PSZK

Készítette:

Tuboly Viktória

Budapesti Gazdasági Egyetem

Pénzügyi és Számviteli Kar

Pénzügy és számvitel szak BA

Controlling specializáció

Kézirat lezárásának dátuma: 2025.01.25.

Tartalomjegyzék

1.	BEVEZETÉS.....	5
1.1.	Témaválasztás, aktualitás	5
1.2.	A kutatás hipotézisei	6
1.3.	A dolgozat íve, anyag és módszer	7
2.	SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS, FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÖSSZEFOGLALÓJA	10
2.1.	A nyelvelsajátítás és motiváció szakirodalma.....	10
2.2.	A BGE-PSZK tantervei	13
2.3.	A Dr. Dósa Ildikó docens asszonnyal készített interjú összefoglalója és az ehhez kapcsolódó szakirodalmak	15
3.	A KÉRDŐÍVES KUTATÁS EREDMÉNYEI.....	18
3.1.	A válaszadók szociodemográfiai jellemzői	18
3.2.	A nyelvtanulással kapcsolatos adatok	21
3.3.	A munkahelyi nyelvhasználattal kapcsolatos kérdések eredményei	23
3.4.	Az egyetemi képzéssel kapcsolatos kérdésekre adott válaszok	25
3.5.	A munkavégzés jellege és a nyelvtanuláshoz való hozzáállás közti kapcsolat eredményei	30
3.6.	A megjegyzések, kommentárok értelmezése	31
4.	A HIPOTÉZISEK VIZSGÁLATA, ÖSSZEFOGLALÁS	33
4.1.	A hipotézisek értékelése	33
4.2.	Javaslatok, a téma kutatásának további lehetőségei	36
5.	IRODALOMJEGYZÉK.....	40

Táblázatok jegyzéke:

1. táblázat: A BGE-PSZK idegen nyelvi tanóráinak óraszámja szakok szerinti lebontásban, Forrás: Saját készítésű táblázat az egyetem honlapján található tantervekből
2. táblázat: Bruttó havi fizetések eloszlása Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
3. táblázat: Lakóhelyek szerinti eloszlás, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
4. táblázat: Összes megszerzett nyelvvizsga-bizonyítvány, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
5. táblázat: Munkahelyi idegennyelvhasználat, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
6. táblázat: Az egyetemi szaknyelvi kurzusok számáról való vélemények, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
7. táblázat: A szaknyelvi kurzusok nyelvével kapcsolatos kérdésre adott válaszok, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
8. táblázat: Idegennyelvű tantárgyak hallgatása az egyetemi képzésen belül, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
9. táblázat: Az egyetemen szerzett nyelvtudás hasznosíthatóságáról kapcsolatos vélemények, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
10. táblázat: Nyelvvizsgaszerzési hajlandóság alakulása a nyelvvizsga-amnesztia bevezetése után, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
11. táblázat: Nyelvvizsgaszerzési hajlandóság alakulása a nyelvvizsgaárak változásának hatására, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés
12. táblázat: A munkavégzés jellege és a nyelvtanuláshoz való hozzáállás közti kapcsolat, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

Ábrajegyzék

1. ábra: A legalább egy idegen nyelvet beszélők aránya a 25-64 éves népességből az Európai

Unióban: <https://www.ksh.hu/ffi/1-24.html> (utolsó letöltés ideje: 2023.11.02.)

2. ábra: Tájékoztató a nyelvi követelményekről, Forrás: Email tájékoztató a nyelvi követelményekről

3. ábra: Bruttó havi fizetés forintban, teljes munkaidős állás esetén, bónusz és egyéb juttatások nélkül, Hays Salary Guide 2023: [Hays+Hungary+Salary+Guide+2023+\(HU\).pdf](#) (utolsó letöltés ideje: 2023.10.19.)

4. ábra: A hallgatók tanulmányainak kezdete a BGE-PSZK-n, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

5. ábra: A kitöltő hallgatók képzéseinek lebontása, Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

1. BEVEZETÉS

1.1. Témaválasztás, aktualitás

A dolgozatom témájául a Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Karán tanuló hallgatók nyelvtanulási attitűdjeinek vizsgálatát választottam, különös figyelmet fordítva a külső társadalmi és gazdasági hatások által kiváltott motivációs változásokra, figyelembe véve a szociodemográfiai tényezőket is. Kutatásomban alapvető célnak tekintettem annak feltárását, hogy a hallgatók hogyan értékelik a sikeres munkavállalás és a nyelvtudás közötti összefüggéseket, valamint milyen véleményekkel vannak az egyetemen elérhető szaknyelvi kurzusok hatékonyságáról és arról, hogy a megszerzett nyelvi kompetenciák miként befolyásolhatják későbbi karrierjük sikerességét. A munkahelyi siker és a nyelvtanulási attitűdök vizsgálatának érdekében levelező tagozatos hallgatók megkérdezése tűnt a legmegfelelőbb választásnak, mivel ők már valószínűleg elindultak a munkaerőpiacon.

A választott téma meglehetősen eltér az egyetemen és az általam elvégzett szakon megszokottaktól, amely választásnak két fő oka van. Először is, a nyelvtudás számomra kiemelkedően fontos szerepet tölt be, hiszen első két diplomámat a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán angol nyelv és kultúra tanára (középiskolai) és magyartanár (középiskolai) osztatlan képzési szakán szereztem, amit nyelviskolai, gimnáziumi és magántanári munka követett. A nyelvek tanulása és tanítása életem szerves részét képezi és ezzel kapcsolatban szeretnék kutatást végezni, ami további ismereteket ad számomra a területen. Másodszor pedig, a téma aktualitása rendkívül jelentős a jelenlegi gazdasági változások miatt is. A diploma megszerzéséhez ma már nem elvárás a nyelvvizsga, miközben az utóbbi időben nagymértékben megemelkedtek a nyelvvizsga megszerzésének költségei, ami hatással lehet a hallgatók nyelvtanulási attitűdjére. Úgy vélem, hogy kutatásom segítheti a Kar oktatási tevékenységének az optimalizálását, fejlesztését a hallgatói igények, attitűdök felméréseivel. A BGE-PSZK Magyarországon az egyik vezető egyetemi kar az üzleti képzések terén (www.felvi.hu). A kar folyamatosan azok között a karok között szerepel, ahová a legtöbb hallgatót vesznek fel. Az egyetem célja, hogy az ország számára biztosítsa a megfelelő gazdasági képzettségű szakembereket. Emellett a hivatalos stratégia része, hogy a BGE - mint egyetem - a közép-európai térség egyik meghatározó felsőoktatási intézménye legyen a szakterületén (www.uni-bge.hu).

Ezekkel a törekvésekkel tökéletesen egybevág a megfelelő nyelvtudás birtokában lévő diplomások képzése. Másrészt kiemelném, hogy a nyelvtudás napjainkban egyre fontosabb a munkaerőpiacon, amelynek az egyetem is igyekszik stratégiája mentén egyre inkább megfelelni, ehhez alkalmazkodni. Ennek következtében rendszeresen készülnek kutatások, amelyek fókuszában a hallgatók nyelvtanulási attitűdje áll, azonban ezen kutatások javarészt a nappali tagozaton tanuló hallgatókra fókuszálnak. Így kutatásommal céloom a populáció kitágítása, a kapott eredmények kiértékelése egy újabb perspektíva mentén. Nem hagyható figyelmen kívül az a további céloom sem, amely az egyetem kereteiből való kilépést jelenti, hiszen mindenképpen érdemes volna a kutatást Magyarország egyetemeinek szintjére emelni ugyanebben a témában, annak érdekében, hogy teljes képet kapjunk az aktuális magyarországi helyzetről.

1.2.A kutatás hipotézisei

A kutatásom során kérdőívvel igyekeztem a témával kapcsolatos hallgatói attitűdöket felmérni. Korábbi tanulmányaim, a munkaerőpiacon és az egyetemen szerzett tapasztalataim, valamint a releváns szakirodalom tanulmányozása alapján a kérdőíves megkérdezés előtt több hipotézis is megfogalmazódott bennem. *Előzetes feltevéseim szerint a külföldi - például a Nyugat-Európában élő, dolgozó vagy a határon túli magyarok - egyetemi hallgatók számára fontosabb a nyelvtudás és nyelvtanulás, mint a magyarországi tanulóknak* (H1). Feltételezésem azon az elképzelésen alapul, hogy a külföldi lakhatás és az életkörülmények megváltozása szükségszerűen előmozdítja az idegen nyelvek elsajátításának szükségességét. A megfogalmazásom szándékosan helyezte a hangsúlyt a nyelvtanulás folyamatára, nem pedig a nyelvvizsga megszerzésére, ugyanis nyelvtanárként tisztában vagyok azzal, hogy e két fogalom jelentősen eltér egymástól. Tapasztalataim alapján számos esetben előfordul, hogy a sikeres nyelvhasználók nem rendelkeznek hivatalos nyelvvizsgával. Ezzel szemben az is megfigyelhető, hogy egyesek ugyan rendelkeznek olyan okirattal, amely formálisan igazolja nyelvtudásukat, mégsem képesek hatékonyan kommunikálni sem szóban, sem írásban. *További feltételezésem az volt, hogy a távmunkában, azaz teljes home office-ban dolgozó hallgatók fontosabbnak találják és nagyobb mértékben használnak idegen nyelveket, mint azok, akik minden nap bejárnak a munkahelyükre vagy éppen részleges home office-ban dolgoznak* (H3). Ehhez a hipotézishez azt vettem alapul, hogy rendszerint teljes távmunkában a nagyobb multinacionális cégek foglalkoztatják az embereket, ahol a munkahely jellegéből

fakadóan megkövetelik a minimum egy idegen nyelv folyékony használatát. Ehhez szorosan kapcsolódik, hogy - feltevésem szerint - *a döntően magyar tulajdonú, magyar anyanyelvű dolgozói populációval rendelkező cégeknél a munkavállalók viszont sokkal kevésbé helyeznek hangsúlyt az idegen nyelvekre* (H4), hiszen a kollégák közti kommunikáció magyar nyelven zajlik. Amennyiben a magyarországi lakóhellyel rendelkező tanulókat vesszük figyelembe, azt feltételeztem, hogy *a vidéki tanulók és a fővárosi hallgatók között nem lesz szignifikáns különbség a nyelvtanulással kapcsolatos hozzáállásban* (H7). Feltételezésem alapjául az szolgál, hogy egyre jellemzőbb az, hogy budapesti székhelyű cégnél helyezkednek el a vidéki hallgatók távmunkában, így hasonló ingerek érik őket, hasonló jellegű munkahelyen dolgoznak.

A fentebb megjelölt sokféle embert mégis összeköti valami: a Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kara, ahol mindannyiunknak kötelező, tanterv szerint előírt szaknyelvi tantárgyakat teljesíteni.

Az ezt követő hipotéziseim az egyetemi képzéssel voltak kapcsolatosak. *Úgy vélem, hogy a tanulók megfelelően találják az egyetem által nyújtott szaknyelvi kurzusokat és nyitottak arra, hogy akár második idegen nyelven is tanulhassák a szakma rejtelseit* (H2), ha arra lenne lehetőség. Az egyetem 2023. szeptember 8-án Neptun rendszeren keresztül megküldött értesítőjében világosan megfogalmazta álláspontját a nyelvvizsgakövetelményekről, mely a hallgatókat nagyban érinti. A levél értelmében már nem elvárás a nyelvvizsga-bizonyítvány megléte ahhoz, hogy az egyetem hallgatójaként diplomát szerezzen valaki, azonban ajánlja és támogató hozzáállást tanúsít. Ez abban merül ki, hogy a szaknyelvi kurzusok továbbra is a tantervek részét képezik, illetve tervezetten a tantárgyak egy részét idegen nyelven kell majd elsajátítani. Ez utóbbi információról konkrét részleteket nem közölt a levél. Hipotézisem szerint ez a változás azt eredményezi *a nyelvtanulási motivációban, hogy a kötelezően előírt tantárgyakon kívül nem fognak az amúgy rendkívül megdrágult nyelvvizsgák mellett dönteni majd* (H5 és H6). Ez a lépés, azáltal, hogy csökkenhetnek a hallgatók költségei, emelheti is az egyetem vonzerejét.

1.3.A dolgozat íve, anyag és módszer

Dolgozatom bevezetőjét követően egy szakirodalmi áttekintés található, amely részletesen bemutatja a nyelvtanulás és nyelvelsajátítás területén végzett korábbi kutatásokat. A

motivációkutatásokkal kapcsolatosan két úttörőt említek. Az idegennyelv elsajátításával kapcsolatosan az egyik Howard Earl Gardner, aki felvázolta a különféle motivációtípusokat, amelyek meghatározó szereppel rendelkeznek a nyelvtanulásban. Egyik legfontosabb művében (Gardner, 1985) kiemeli a nyelvtanulási hajlandóság és az úgynevezett integratív motiváció közötti - ma már megkérdőjelezhetetlen - kapcsolatot. Tanulmányát és gondolati világát egy neves magyar nyelvész, Dörnyei Zoltán folytatta, aki újabb fontos megállapításokat tett tanulmányában, melyben a szorongás - mint motivációcsökkentő tényező - és a nyelvelsajátítás közötti kapcsolatot vizsgálta (Dörnyei, 2015). A motiváció szakirodalmi áttekintése után dolgozatom részletezi a nyelvtanulás és a sikeres munkavállalás közötti kapcsolatról szóló kutatásokat, különös tekintettel a magyarországi helyzetre. Ezen a területen kiemelkedik Pirohov-Tóth Barbara (2022.) tanulmánya, amiben a felsőoktatásra gyakorolt gazdasági hatások következményeit vizsgálja. Beszámolok Veroszta Zsuzsanna 2010-es kutatásáról is, amely a friss diplomások munkaerőpiaci sikerességét vizsgálja objektív és szubjektív szempontok alapján, és bemutatja a leggyakoribb programokat (Veroszta, 2010). Végül, de nem utolsó sorban, kitérek részletesen Spiczéné Bukovszki Edit munkájára (Spiczéné, 2014), amely a felsőoktatásban folytatott szaknyelvi oktatás és a munkahelyi sikeresség közötti összefüggéseket elemzi. Mindezek mellett a tanulmány a jelenlegi, Budapesti Gazdasági Egyetem hallgatóira vonatkozó tanterveket és dokumentumokat is felhasználja, amelyek letölthetők az egyetem honlapjáról (www.uni-bge.hu). A szakirodalmi áttekintés után dolgozatomban bemutatom a kérdőív készítését, a kérdéseket és azok indokoltságát, valamint azokat az alapvető szakirodalmi forrásokat, amelyekre támaszkodtam a kérdőív összeállításánál.

Ezt követően elemzésre kerültek kérdőívekben megadott válaszok, számszerűsítettem azokat és diagramokkal illusztráltam, majd értelmeztem a kapott eredményeket. Az OTDK dolgozatomban záró fejezetében összegeztem a kutatásaim során megszerzett tapasztalatokat, információkat, értékeltem a hipotéziseket az alapján, hogy a kutatás alátámasztja vagy megcáfolja azokat.

A kutatás alanyai a Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Karának levelező tagozatos hallgatói voltak, akik megkérdezéséhez Google kérdőíveket használtam. A kérdések összeállítása során gyakran alkalmaztam a Likert-skálát, hogy a válaszokat strukturáltabban lehessen elemezni. Ez a módszer nemcsak a válaszok részletgazdagabb feldolgozását teszi lehetővé, hanem a kitöltők számára is egyszerűbbé teszi a válaszadást, amely a valósághűbb eredményekhez vezethet. Az attitűdök pontos mérésének érdekében nem alkalmaztam középértéket, hanem a válaszlehetőségeket négy kategóriába soroltam. A kérdéssor végén egy "Egyéb megjegyzés,

kommentár" mező is elérhető volt, amely lehetőséget adott a résztvevők számára, hogy szabadon megosszák észrevételeiket és gondolataikat. Bár ennek a mezőnek a kitöltése opcionális volt, alkalmat teremtett további releváns információk gyűjtésére, amely hozzájárult a kutatás teljességéhez. A kérdések többsége zárt végű volt, mivel ezek egyértelmű válaszokat eredményeztek, ezáltal megkönnyítve az adatok feldolgozását és elemzését.

A kérdőívet kiegészítendően egy interjút is készítettem Dr. Dósa Ildikóval, a Pénzügyi és Gazdálkodási Szaknyelvek Tanszék főiskolai docensével - akinek ezúton is köszönöm idejét és segítségét - annak érdekében, hogy teljesebb képet kaphassak és az Egyetem oldaláról. A docens asszonyra azért is esett a választásom, mert azt feltételeztem, hogy számos év szakmai tapasztalatából, üzleti idegen nyelv és pénzügyi- számviteli szaknyelv tantárgyakat oktató tanárként nagy rálátással bír a kutatásom központi témájára. Mivel nap mint nap oktatja a tantárgyakat, első kézből értesül a hallgatói véleményekről, folyamatosan újítja és fejleszti a tananyagokat és a módszereket, amelyeket használ, biztos voltam abban, hogy a kérdőívem kérdéseivel, az általuk előhozott problémafelvetésekkel már találkozott. Az interjú egy előre egyeztetett időpontban, Teams videóhívás keretei között zajlott. Az interjú során első sorban a kérdőívben vizsgált kérdésekről, majd másodsorban a hipotéziseimről, végül, de nem utolsó sorban a kutatással kapcsolatos általános szakmai véleményéről kérdeztem.

A kutatásomhoz szükséges szekunder források tekintetében két stratégiát alkalmaztam. Egyrészt támaszkodom az elengedhetetlen, a kutatási témához szorosan kapcsolódó forrásokra, amelyek a jelenleg elfogadott és elismert referenciapontok. Másrészt olyan dokumentumokat is bevontam, amelyek naprakészek és a jelen pillanathoz közel állnak, ezzel azt célozva meg, hogy a lehető legaktuálisabb információkat használjam a téma feltárásához. Az egyetemmel kapcsolatos dokumentumok és szabályozások a hivatalos egyetemi honlapról származnak (www.uni-bge.hu), és tartalmazzák a legfrissebb és jelenleg hatályban lévő, előírásokat, követelményeket és információkat. Annak érdekében, hogy az információk helyességéről teljes mértékben megbizonyosodjak, kapcsolatba léptem a hallgatói önkormányzattal is. Figyelembe kell venni, hogy az egyetemi alapidokumentumok időszakonként változhatnak. Ennek megfelelően a kérdőívet kitöltő hallgatók tanulmányainak kezdési időpontjától függően hiányzó tanterveket és az érintett hallgatókra vonatkozó dokumentumokat külön is bekértem.

2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS, FELHASZNÁLT FORRÁSOK

ÖSSZEFOGLALÓJA

2.1.A nyelvelsajátítás és motiváció szakirodalma

A kutatás megfelelő megalapozottságához, a szakirodalmi áttekintést az első idegennyelvelsajátítással kapcsolatos áttekintéssel szükséges ahhoz kezdeni, hogy megértsük a kérdőívben megadott válaszok mögötti tartalmat. Az első idegen nyelv tanulásának témakörében számos kutatás született, a nyelvészek, a pszicho- és szociolingvisztikusok szüntelenül kutatják azt, hogy mely faktorok azok, amik nagymértékben befolyásolják a nyelvelsajátítás sikerességétvizsgálat egyik legmeghatározóbb aspektusa, amely évtizedek óta a kutatások középpontjában áll, a motiváció. Tekintettel arra, hogy ebben a témakörben az elmúlt időszakban rendkívül nagy mennyiségű kutatás, tudományos cikk, könyv és tanulmánykötet született, a dolgozatomban kizárólag a tanulói motiváció típusaira és az ezzel összefüggő szakirodalmi forrásokra koncentrálok.

A fenti sorokból következően térek ki Gardner munkásságára, aki úttörőként írja le a motiváció négy alapvető típusát: belső, külső, integratív és instrumentális motiváció (Gardner, 1985). A belső motivációt a tanulók belső ereje hajtja, amely a nyelvtanulásból ered, azaz a nyelvtanulás örömeiből származik. Ezzel szemben a külső motivációt egy külső jutalom iránti vágy hajtja, ami egy környezeti ösztönző, például elismerés, élelem vagy pénz. De előfordulhat az is, hogy büntetés elkerülésére való vágy hajtja a tanulót a feladat elvégzésére (Anjomshoa et al, 2015). Az integratív motivációt a nyelvtanulás társadalmi és kulturális célokkal kapcsolódó mozgatórugói hajtják, például a törekvés, hogy elfogadják azok a közösségek, akik más nyelvet beszélnek, valamint az iránti vágy, hogy integrálódjanak egy másik kultúrába vagy társadalomba (Gardner et al, 1972). Az instrumentális motivációt karrierhez és akadémiai célokhoz kapcsolódó gyakorlati célok hajtják, például egy vizsga letétele, munkahely megszerzése vagy magasabb jövedelem elérése (Myers, 2001). Egy tanulási folyamat akkor lehet sikeres, ha ezek a motivációtípusok megjelennek. Arányuk azonban folyamatosan változó, nem egy konstans szám, hiszen többek között a tanuló aktuális érzelmi állapota, környezeti helyzete vagy esetlegesen külső gazdasági tényezők is alakíthatják azt. Mindezek együttesen befolyásolják a nyelvi teljesítményt, minél

erőteljesebbek ezek a motivációtípusok a nyelvtanulóknál annál nagyobb valószínűséggel jutnak el magasabb nyelvi szintekre vagy képesek nyitottak maradni a *lifelong learning*-re. Számos tényező hozzájárulhat ahhoz, hogy a tanulók motivációja fokozatosan csökkenjen. Dörnyei Zoltán, a neves magyar nyelvész kutatásai során különös figyelmet fordított arra, hogy a szorongás milyen mértékben befolyásolja a motiváció csökkenését. Eredményei szerint minél magasabb a szorongás szintje az első idegen nyelv elsajátításakor, annál valószínűbb, hogy a tanuló alacsonyabb nyelvi szintet ér el, vagy akár teljesen felhagy a nyelvtanulással (Dörnyei, 2015).

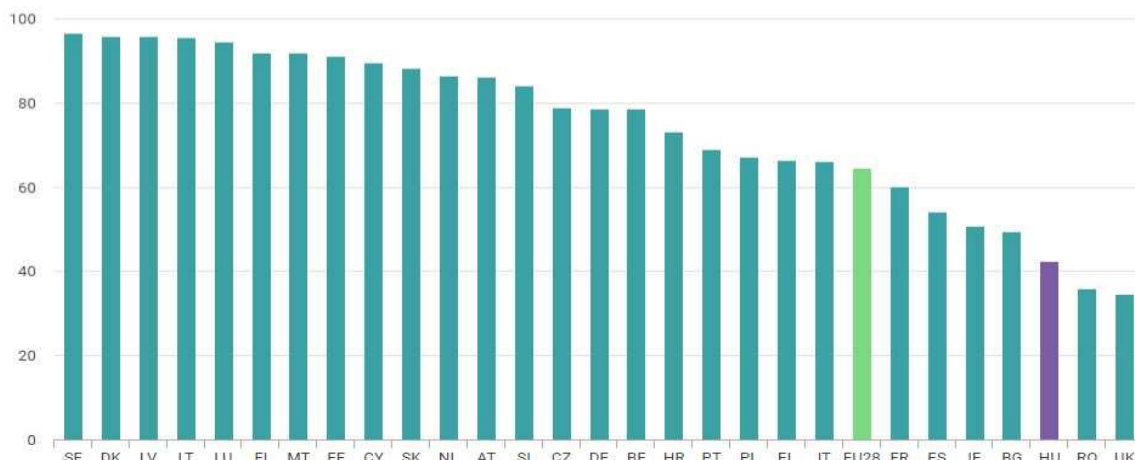
A fentiek figyelembevételével tehát fontos leszögezni, hogy a gazdasági behatások, változások mind befolyásoló erejűek. Pihorov-Tóth Barbara tanulmányában többek között ezzel a kérdéssel foglalkozott (Pihorov-Tóth 2022). A Központi Statisztikai hivatal és a felvi.hu adataival dolgozott, melyben azt vizsgálta, hogy a 2017-es évtől a felsőfokú végzettségűek gazdasági aktivitása hogyan változott a különféle gazdasági behatásokra. Összefoglalja azt, hogy az online oktatás egyik közvetett következménye, hogy a tanulók nagyobb leterheltség alá estek, mely motivációjuk csökkenésével járt. Azonban hivatkozza Kis Zsuzsanna tanulmányát is, amely szerint a munkahelyi sikerességben még mindig kiemelkedő szerepű a nyelvtudás, és az álláskeresői időt is lerövidíti annak megléte (Kis, 2015).

Veroszta Zsuzsanna 2010-es kutatását érdemes még mindenképpen említeni, aki objektív és szubjektív szempontok figyelembevételével mérte a frissdiplomások sikerességét a munkaerőpiacon (Veroszta, 2010). Az általa kidolgozott, összetett mutatók és aspektusok által mért adatok alapján azt a következtetést vonta le, hogy a nyelvtanulás, mint többletbefektetés, a szakmaiságban és a stabilitásban járhat pozitív eredménnyel. Veroszta tanulmánya pontosan azért is érdekes, mert eredményei azt mutatják, hogy a nyelvtudás nem a klasszikus értelemben vett sikerességben, azaz a foglalkoztatottság és jövedelem hagyományos karriermutatóiban befolyásoló szerepű, sokkal inkább abban, hogy a magasabb nyelvi képességekkel és tudással rendelkező frissdiplomások az elhelyezkedésük után stabilabb munkahelyi pozíciókat töltenek be és mindemellett magasabb szakmai szinteket érnek el (Veroszta, 2010).

A fentiekből is ered a szóválasztás: nem mindegy, hogy a nyelvvizsga szintjéről vagy a valós nyelvi szintekről beszélünk. A szakirodalomban megkülönböztetik a *competence* és a *performance* kifejezéseket (Richards, 2010). A *competence* a tudás - legyen az nyelvtani vagy szókincs-béli - esetlegesen egy készség, amely a tanuló birtokában van. Például, ha valaki tudja, hogy mi a

különbség a Present Perfect Simple és a Past Simple igeidők között, helyesen tudja azt, hogy a szótagszámok alapján hogyan ragozunk egy melléknevet és mindezeket el is tudja mondani. Illetve megtanulta például a hobby témakörhöz tartozó leggyakrabban használt szavakat, kifejezéseket, esetleg szófordulatokat. Ezzel szemben a performance egy olyan fogalom, amely arra utal, hogy a tanuló ezeket a már elsajátított tudásrétegeket milyen mértékben tudja aktívan és helyesen használni. A fent említett példában performance-nek azt nevezzük, amikor a nyelvtanuló ezeket az igeidőket és a melléknévragozást aktívan használja szóban és írásban is. A competence és performance valójában nehezen tartható egyensúlyban, hiszen a nyelvtanulás folyamata során a hallgatók újabb és újabb tudásrészt sajátítanak el; egyes, régebben tanult tudásrészek elhalványulnak, megkopnak, azaz egy folyamatosan változó mechanizmusról van szó. Mindezek mellett az okozza a fő problémát, ha a két fogalom arányai között tartósan túlságosan nagy a különbség. Ekkor a tanuló nem képes arra, hogy átadja és használja azt a tudást, amelyet már megszerzett - mely egyébként újabb motivációcsökkentő tényezőként hathat. Ez történik akkor, amikor valaki eljut például egy középfokú nyelvvizsga szintjéig, sikeresen szerez bizonyítványt, azonban a nyelvet nem használja, így habár elvileg a competence szintje magas, a performance szintje alacsony. A végeredmény az, hogy a nyelvhasználó nem helyesen vagy egyáltalán nem tudja magát kifejezni. Az elolvasott tanulmányok alapján sajnos még mindig az a tendencia, hogy Magyarországon nem beszélnek megfelelő számú idegen nyelvet, megfelelő szinten a hallgatók, melyet a KSH által kiadott, jelenleg elérhető legfrissebb kimutatás is jól alátámaszt.

1. ábra: A legalább egy idegen nyelvet beszélők aránya a 25-64 éves népességből az Európai Unióban

Forrás: KSH, 2023. (www.ksh.hu)

Az 1. ábra Magyarország helyzetét mutatja az Európai Unión belül. 2016-ban nyolc országban (a balti államokban, a skandináv országokban, Luxemburgban és Máltán) 90% fölötti volt a legalább egy idegen nyelvet beszélők aránya, ezzel szemben Magyarország uniós szinten a sereghajtók közé tartozik a maga 42 %-ával. Magyarország a több nyelvet használók arányában is a ranglista végén áll, mindösszesen majd 3%-kal.

2.2. A BGE-PSZK tantervei

A kérdőívet kitöltő hallgatók az emberi erőforrások, gazdálkodás és menedzsment, gazdaságinformatikus, valamint pénzügy és számvitel szakokon tanulnak. Ennek következményeképp ezen szakok tantervei kerültek áttekintésre a szaknyelvi kurzusok tekintetében. Ezen túlmenően azt is számításba kellett venni a tantervek átnézésénél, hogy a tantervek változtak:

A 2023/24-es tanév előtti szaknyelvi kurzusok szakonként történő áttekintését az 1. táblázat foglalja össze:

1. táblázat: A BGE-PSZK idegen nyelvi tanóráinak óraszámja szakok szerinti lebontásban

Képzés formája	Emberi erőforrások		Gazdálkodás és menedzsment		Gazdaságinformatikus		Pénzügy és számvitel	
	Nap.	Lev.	Nap.	Lev.	Nap.	Lev.	Nap.	Lev.
Üzleti idegennyelv 1. c. tárgy óraszámja	Heti 4	Félévi 20	Heti 4	Félévi 20	Heti 0	Félévi 0	Heti 4	Félévi 20
Üzleti idegennyelv 2. c. tárgy óraszámja	Heti 4	Félévi 20	Heti 4	Félévi 20	Heti 0	Félévi 0	Heti 4	Félévi 20
Szaknyelv óraszámja	Heti 4	Félévi 20	Heti 4	Félévi 20	Heti 4	Félévi 22	Heti 4	Félévi 20

Forrás: Saját készítésű táblázat az egyetem honlapján található tantervekből

Az 1. táblázat összességében jól mutatja, hogy a levelezős hallgatók félévente mindösszesen 20 tantárgyi órában tanulnak idegen nyelven szakmai tantárgyat, míg a nappalisok esetében ez

hetente négy, azaz félévente megközelítőleg 48 óra - az esetleges tanításmentes munkanapokat vagy tanévközi szüneteket is figyelembe véve. Jól látható a szignifikáns különbség az óraszámokban. Azonban mivel a levelezős hallgatók tanórái csak péntek délután és szombaton tartandók és a többi tantárgyra is szükséges időkeretet biztosítani, így érthető ez különbség. Kivételt képez az óraszámok tekintetében a gazdaságinformatikus képzés tanterve, amely strukturáltságában és órászámaiban is eltér a másik háromtól. Itt ugyanis nincs üzleti idegennyelv 1. és 2. tantárgy, mint a többi esetben, és a Szaknyelv kurzusa a nappali képzésen heti négy, míg levelező oktatásban félévente 22 tanóra. Továbbá meg kell azt is említeni, hogy a felsorolt képzések közül kettőben, gazdálkodás és menedzsment, illetve pénzügy és számvitel szakokon ugyan csak nappali formában, de indul angol nyelvű képzés is. Habár a képzés során az összes tantárgyat angolul hallgatják a tanulók, mégis vannak szaknyelvi kurzusok heti négy tanórán.

Ezzel szemben a 2023/24-es tanév komoly változásokat hozott a tantervekben. Az emberi erőforrások, gazdálkodás és menedzsment, illetve pénzügy és számvitel képzésben gazdasági szaknyelv 1. és 2. kurzusok elérhetők csak 20-20 tanórán félévente, míg a nappali képzés alatt összesen 4. A gazdaságinformatikus szakon az Informatikai szaknyelv 1. és 2. kurzusok maradtak. Tehát a félévente teljesítendő tanórák száma megmaradt, azonban eggyel kevesebb az elvégzendő szaknyelvi kurzusok száma. A változtatások okáról hivatalos értesítő érkezett a 2023. szeptember 08-án a Neptun rendszeren keresztül, melyben az alábbi szöveg olvasható:

2.ábra: Tájékoztatás a nyelvi követelményekről

Tájékoztatás a nyelvi követelményekről / Information on language requirements Beérkező levelek x Q ® a

Neptun <noreply.neptun@uni-bge.hu>

2023. szept. 8.12:39

címzett: én ▼

[English text below]

Tisztelt Hallgatók!

A Nemzeti felsőoktatási törvény 2022. év végén hatályba lépett módosítása nyomán változtak a hallgatói követelményrendszer bizonyos elemei.

A törvénymódosítás után már nem kötelező nyelvvizsgával rendelkezni a diploma megszerzéséhez. 2023. januárja óta a záróvizsgát sikeresen teljesítő hallgatók számára kiállítjuk a diplomát függetlenül attól, hogy rendelkeznek-e államilag elismert nyelvvizsgával vagy sem. A diploma kiállítására a záróvizsga után 30 napon belül kerül sor. A nyelvvizsga tehát már nem kötelező, [megszerzését azonban továbbra is ajánljuk](#), mert előnyös lehet pályafutásuk során.

A BGE továbbra is kiemelt céljának tekinti, hogy hallgatói megszerezzék a munkaerőpiacon szükséges szaknyelvi ismereteket. Ezért része tanterveinknek a szaknyelvi képzés és ezért fejlesztjük folyamatosan angol nyelvű tantárgyi kínálatunkat.

A következő években tovább kívánjuk növelni diplomáink munkaerőpiaci értékét, ezért - többek között - fokozatosan átalakítjuk a szaknyelvi készségfejlesztést szolgáló tevékenységünket. A szaknyelvi kurzusok továbbra is tanterveink részei maradnak, emellett azonban a magyar nyelvű alapképzéseken és mesterképzéseken bevezetjük azt az előírást, hogy a kreditek egy részét idegen nyelven kell teljesíteni (a szaknyelvi kurzusokon felül). Ez a teljes tanulmányi idő alatt 3-6 kreditet jelent a különböző szakokon.

Az előírás alapvetően a 2023. nyarán felvett hallgatókra vonatkozik, de kisebb mértékben érintheti korábban felvett hallgatóinkat is. Kérjük, hogy alaposan olvassák át tantervük 10.1 pontját, amely részletesen ismerteti az idegennyelvi követelményeket az adott szakon (a Word formátumú fájlokban találják meg a részletes leírást). Az idegen nyelvű képzésekre a fenti előírások nem vonatkoznak (a 14.1 pont szerint). Tanterveik [itt találhatók](#).

Amennyiben olyan kérdésük van a nyelvi képzéssel vagy a nyelvvizsgákkal kapcsolatban, amelyre a tantervük nem ad választ, írjanak a nyelvvizsgainfo@uni-bge.hu címre vagy keressék fel hallgatói ügyfélszolgálatunkat.

Tanulmányaik elvégzéséhez sok sikert kívánunk!

Budapesti Gazdasági Egyetem

Forrás: Email tájékoztató a nyelvi követelményekről

Ez az értesítő tartalmazza az egyetem álláspontját, amely egyértelműen az, hogy habár nem szükséges a nyelvvizsga a diploma megszerzéséhez, a felsőoktatási intézmény mégis támogató a nyelvi fejlődés tekintetében. Külön kiemelendő pont az is, hogy a szakonként egy kurzus hiánya pótlásra kerül azzal, hogy a hallgatóknak a konkrét szaktantárgyakból angol nyelven kell teljesíteni. Összességében ezzel megadva a választás lehetőségét a hallgatók számára, amely motiváló tényezőként funkcionálhat. A nyelvvizsga-teljesítés eltörléséről több kormányrendelet is született. Az egyetem több ízben adta ki az okleveleket nyelvvizsga amnesztiával. Ehhez mindig a Magyar Közlöny (Magyar Közlöny, 2022) rendelkezéseit vette alapul.

2.3. A Dr. Dósa Ildikó docens asszonnyal készített interjú összefoglalója és az ehhez kapcsolódó szakirodalmak

A Dr. Dósa Ildikóval készített interjú számos hasznos információval látott el. Mivel minden nap érintkezik a vizsgált populációval, így tapasztalatai és a kérdésekre adott válaszai jól kiegészítették a hipotéziseimet és új perspektívákat világított meg. A docens asszony elmondása alapján egyre kevesebb az a hallgató, aki német nyelven beszél és tanulni is akarja az egyetem szaknyelvi kurzusain belül, azaz az angol nyelv egyértelmű túlsúlyban van és ez a tendencia nemhogy tartós, de exponenciálisan növekedik. Tapasztalatai alapján a nyelvvizsgával rendelkező hallgatók aránya viszonylag magas, azonban a valós nyelvi készségek szintje sok esetben nem éri el a megszerzett bizonyítvány által igazolt szintet. A nyelvi képzésben kihívást jelent, hogy jelentős azon hallgatók aránya, akik nagyon alacsony nyelvi szinttel kezdik meg tanulmányaikat – függetlenül attól, hogy rendelkeznek-e nyelvvizsgával. Ezzel szemben a felsőfokú, általános nyelvvizsgával rendelkező hallgatók magasabb nyelvi szinttel érkeznek, ami előnyt jelent számukra, különösen a nyelvtani szerkezetek elsajátítása terén, mivel azokat már nem kell részletesen magyarázni, így könnyebben birkóznak meg a komplexebb feladatokkal. Ugyanakkor a kurzusok számukra is hozzáadott értéket képviselnek, hiszen a business English jelentős mértékben eltér az általános angoltól, mind szókincs, mind nyelvi formulák tekintetében.

A docens asszony hangsúlyozta, hogy nem rendelkezik pontos statisztikákkal arra vonatkozóan, mely hallgatóknak van nyelvvizsgája. Ezt a kurzusok kezdetén kizárólag önbevallás alapján, kézfeltartással méri fel.

A docens asszony érdekes válaszában kitért arra is, hogy véleménye szerint a hallgatók vállalnának-e további szaknyelvi kurzusokat. Elmondása szerint bár korábban már volt erre vonatkozó kezdeményezés az egyetem részéről, a gyakorlat azt mutatta, hogy a hallgatók nem éltek ezzel a lehetőséggel. Korábban az egyetemen lehetőség volt B nyelv tanulására is, amely néhány féléven keresztül működött, azonban az egyetemi feladatok és a teljesítendő tantárgyak nagy mennyisége miatt ez a hallgatók számára hosszú távon nem bizonyult tarthatónak. Megjegyezte továbbá, hogy a B nyelv oktatásának lehetősége kizárólag nappalis hallgatók számára volt elérhető, mivel a levelezős hallgatók tantervébe ez nem volt beilleszthető. Véleménye szerint éppen ezek az előzmények igazolják, hogy a levelezős hallgatók valószínűleg nem nyitottak arra, hogy további tantárgyakat hallgassanak az egyetemen idegen nyelven.

Arra pontos rálátása nincs a docens asszonynak, hogy annak ellenére, hogy nem kötelező a nyelvvizsga a diploma megszerzéséhez, van-e hajlandóság arra, hogy megszerezzék a nyelvtudásukat igazoló papírt. Azonban az egyetem mégis rendszeresen hirdet próbanyelvvizsgákat annak érdekében, hogy mérjék a hallgatók nyelvi készségeit. Ez egyrészt tükröt mutat egyetem számára, másrészt a hallgatók is képet kaphatnak arról, hogy a nyelvtanulási folyamatban aktuálisan hol állnak. Arról itt említést kell tenni, hogy az elmúlt években, fokozatosan ugyan, de a nyelvvizsgaárak majdnem megkétszereződtek, amit eddig a hallgatók elfogadtak, hiszen kötelező volt a diploma megszerzéséhez a nyelvismeret igazolása. Ez a szembetűnő változás látható például abban, hogy 2022-ben még egy általános középszintű nyelvvizsga megközelítőleg 28 000 - 35 000 forintba került az Eduline kutatásai alapján (www.eduline.hu), míg ma már ezek a számok nagyságrendileg 35 000 - 50 000 forint közé tehetők (www.eduline.hu). Ellenben arról, hogy hogyan módosítja ez a változtatás a nyelvvizsga megszerzésére irányuló attitűdöket, a docens asszony nem tudott nyilatkozni. Arra a kérdésemre, hogy mennyire tudják az egyetemen megszerzett tudást hasznosítani a tanulók, nem tudott választ adni. Ennek oka legfőképp azt, hogy a docens asszony jóval több tanórát tölt el nappali képzésben tanuló hallgatókkal és meglátása szerint ezen hallgatók jórésze nem került még be a munka világába.

A docens asszony az interjú végén lezáró gondolatként hozzátette, hogy valójában ez a háromszor húsz tanóra nagyon kevés ahhoz, hogy ha valaki nagyon alacsony nyelvi szintről érkezik, elérje a nyelvvizsga szintjét. Egyetlen megoldásként azt látja, hogy ha az ilyesféle hátránnyal érkező hallgatók önállóan még több munkát fektetnének a fejlődésükbe.

A docens asszony válaszai nagymértékben összhangban állnak Dr. Bánhegyi Mátyás és Fajt Balázs tanár urak közreműködésével végzett empirikus kutatás eredményeivel, amelyet a nyelvvizsgamórárium és a szaktárgyakat oktató tanárok véleményének vizsgálata kapcsán készítettek (Fajt et al., 2021). A kvantitatív kutatásban, amely összesen 769 fő részvételével valósult meg, az egyik kiemelt megállapítás az volt, hogy az oktatók továbbra is kulcsfontosságúnak tartják, hogy a felsőoktatásban az idegen nyelvi képzés elérhető maradjon. A kutatás arra is rámutatott, hogy az oktatók véleménye szerint a diplomakiadás egyik alapfeltétele a B2-es szintű, szakmai nyelvvizsga megléte kellene, hogy legyen (Fajt, 2021).

Meg kell említeni a fenti két tanár úr egy másik kutatását is, amely 2020 szeptemberében zajlott a BGE-n tanuló első éves hallgatóktól vett minta segítségével. A majdnem 2000 fős mintából, kérdőíves formában kinyerték azt az információt, hogy a hallgatók a szaknyelvi tantárgyakat gyakorlatiasnak találják, fontosnak gondolják a nyelvtudást a munkaerőpiacon való sikeres elhelyezkedéshez, mi több a jövőben is fejleszteni szeretnék azt (Bánhegyi, 2021).

3. A KÉRDŐÍVES KUTATÁS EREDMÉNYEI

3.1. A válaszadók szociodemográfiai jellemzői

A kérdőívet az egyetemi Facebook csoportokban osztottam meg első körben. Azonban sajnos nem elegendő számú kitöltés érkezett, így konzulensem, Dr. Engelbert István tanár úr, illetve a karon tanító tanárok segítségét kértem abban, hogy minél több hallgatói kitöltést nyerjek. A kérdőívet végül 133 kitöltésnél zártam le. A kérdőívet néhány nappal is (19 fő) és távoktatásos (4 fő) hallgató is kitöltötte, melyeket a kutatásom szempontjából nem vettem figyelembe, hiszen a levelezős hallgatók megkérdezése volt a célom (110 fő). A kérdőív kitöltése teljesen anonim volt, az egyetemi Microsoft belépési adatok voltak hozzá szükségesek.

A kérdőívet 68 nő, 41 férfi töltötte ki, egy hallgató nem kívánt nyilatkozni a neméről. A kitöltők közül három fő nem adott meg életkort, így a három hiányzó adatot leszámítva az kitöltők átlag életkora 29 év.

A kitöltők bruttó havi keresete a következőképp alakult: a mindenkori havi minimálbér összegével maximum megegyező havi keresete hat főnek volt. Ez 2023-ban Magyarországon 232 000 forintot jelent a KSH adatai szerint (www.ksh.hu). Ezen kívül további öt kategóriát különböztettem meg, mely bruttó 100 000 forintos nagyságrendes ugrást jelentett kategóriánként. Az utolsó kategória a bruttó 650 000 forint és a feletti összeg.

2. táblázat: Bruttó havi fizetések eloszlása

	Bruttó havi fizetés (Forint)	Hallgatók száma (fő)
1	0-231 999	6
2	232 000 - 349 999	18
3	350 000 - 449 999	21
4	450 000 - 549 999	34
5	550 000 - 649 999	11
6	650 000 +	20

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

A megadott válaszokból jól látszik, hogy a hallgatók jelentős része a 4. kategóriába tartozik. Utána olvasás után azonban azt látni kell, hogy ez a bérkategória a pénzügy és számvitel területén nem számít túlságosan magasnak. Ha Hays Salary 2023-as Guide-ját nézzük

(www.hays.hu), akkor a magyar viszonylatban ez egy junior accountant vagy junior controller fizetésnek számít teljes munkaidős állás esetén, bónusz és egyéb juttatások nélkül.

2 ábra: Bruttó havi fizetés forintban, teljes munkaidős állás esetén, bónusz és egyéb juttatások nélkül

KÖNYVELÉS

Pozíció		Max	Átlag
Junior Accountant (0-3 years)	380 000	750 000	600 000
Accountant (3-5 years)	600 000	900 000	780 000
Senior Accountant (5+ years)	750 000	1 200 000	950 000
Chief Accountant	950 000	1 400 000	1 250 000

KONTROLLING (BUDAPEST)

Pozíció	Min	Max	Átlag	1
Junior Controller (0-3 years)	450 000	750 000	620 000	
Controller (3-5 years)	700 000	950 000	850 000	
Senior Controller (5+ years)	900 000	1 200 000	1 100 000	
Head of Controlling/Controlling Manager	1 200 000	1 650 000	1 400 000	

PÉNZÜGYI VEZETŐ

Pozíció	1 Mln	Max	Átlag	1
Fináncé Manager (with team size of around 2-6 people)	1 150 000	1 650 000	1 450 000	
Fináncé Director / CFO (with team size over 6 people)	1 550 000	2 500 000	1 950 000	
Régióónál Fináncé Director / Group CFO	1 900 000	3 400 000	2 500 000	

AUDIT (PÉNZÜGY)

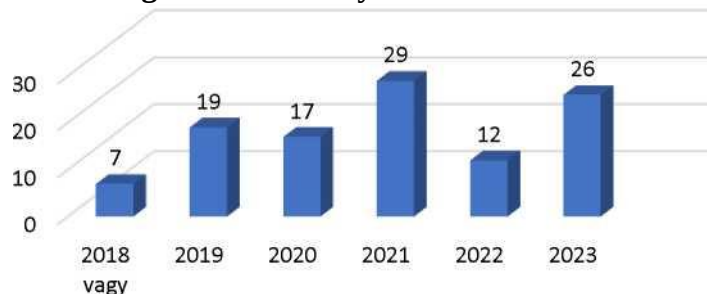
	Min	Max	Átlag
Audit Assistant (0-3 years)	400 000	720 000	600 000
Auditor (3-5 years)	600 000	920 000	780 000
Audit Senior (5+ years)	900 000	1 300 000	1 100 000
Audit Manager	1 200 000	1 800 000	1 450 000
Chief Audit Officer	1 500 000	2 250 000	1 700 000

Forrás: Hays Salary Guide, 2023.

Az 4. ábra azt mutatja, hogy a kérdőívet kitöltők közül ki melyik évben kezdte tanulmányait a BGE-PSZK padjaiban. A hallgatók több mint fele 2021-ben vagy 2023-ban kezdte tanulmányait az egyetemen. Ezt a kutatás szempontjából azért szükséges kiemelni, mert a 2021-ben kezdő

hallgatók még más irányelvek szerint kezdték tanulmányaikat a nyelvi kurzusok tekintetében, mint a 2023-ban kezdők.

4 ábra: A hallgatók tanulmányainak kezdete a BGE-PSZK-n

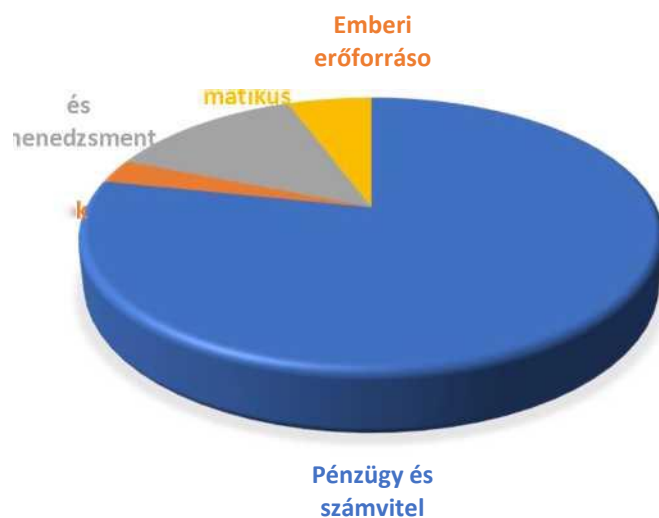

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

Emellett érdemes azt is megemlíteni, hogy a kitöltő levelezős hallgatók jelentős része alapképzésben tanul (98 fő), míg mesterképzésben hallgató tanulók mindösszesen 11-en töltötték ki a kérdőívet. A FOSZK-on tanulók közül pedig csak egyetlen egy hallgatót sikerült elérni. Talán pontosan ennek tudható be, hogy nagytöbbségben a Pénzügy és számvitel hallgatói töltötték a kérdőívet, összesen 83 fő.

5 ábra: A kitöltő hallgatók képzéseinek lebontása

Gazdálkodás **Gazdaságinform**

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

Meglepő, de a kitöltők közül 49-en nem Magyarországon tartózkodva végzik a képzést, amely összességében megközelítőleg 45%-ot tesz ki. Ezen hallgatók az alábbi országokban élnek és/vagy dolgoznak életvitelszerűen: Ausztria, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Írország, Lengyelország, Németország, Olaszország, Románia, Svájc, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia. Mivel kapcsolatban állok jónéhány hallgatóval, így tudtam, hogy többen külföldről végzik tanulmányaikat a BGE-n, de meglepőnek találtam azt a tényt, hogy ilyen nagy számban és gyakorlatilag egész Európából végzik a tanulmányaikat itt.

Amennyiben településföldrajzi szempontból közelítjük meg a hallgatók eloszlását, további érdekes adatokat kapunk. A külföldről kitöltők közül nincs olyan hallgató, aki 10 000 főnél kisebb lélekszámú településen élne.

3. táblázat: Lakóhelyek szerinti eloszlás

A település lélekszáma (fő)	A külföldről tanulók száma (fő)	A magyarországi hallgatók száma (fő)
0-10 000	0	8
10 001-100 000	13	19
100 001- 1 000 000	23	6
1 000 001+	13	28

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

A 3. táblázat azt is jól mutatja, hogy a magyarországi hallgatók 46%-a 1 000 000 fő feletti településen él, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a hazai hallgatók majdnem fele Budapesten él, hiszen a KSH adatai szerint (www.ksh.hu) Budapest az egyetlen olyan település, amely 1 000 000 fő feletti lélekszámmal rendelkezik (KSH Népszámlálás, 2022).

3.2. A nyelvtanulással kapcsolatos adatok

Amennyiben maradunk a határon túli és hazai tanulók közti bontásban, még pontosabb adatokat kaphatunk a hallgatókról. Az előbbi csoportba tartozó hallgatók közül összesen 44 fő rendelkezik B2-s komplex, középfokú nyelvvizsgával, 24 pedig C1-es felsőfokúval. Összesen 48 fő az, aki nyelvvizsgával rendelkezik. A két csoport közti átfedés jelenti azokat, akik mind közép-, mind felsőfokú nyelvvizsgával rendelkeznek. Ez százalékban annyit jelent, hogy legalább középfokú nyelvvizsgabizonyítvánnyal a külföldről hallgató tanulók majdnem 98%-a rendelkezik. Ezzel szemben az itthonról teljesítők aránya a következőképp alakul: 33 fő rendelkezik B2-s komplex, középfokú nyelvvizsgával, 12 pedig C1-es felsőfokú bizonyítvánnyal. Összességében körülbelül 79%-os legalább középfokú nyelvvizsgabizonyítvánnyal rendelkező hallgatói arányt jelent. A

megadott adatokból jól kivehető, hogy a külföldön tartózkodó hallgatók esetén arányaiban jóval több nyelvvizsga született középfokon, mint a magyarországi hallgatóknál. Ez számokban kifejezve nagyjából 55% és 90%. Ez a tendencia maradt a felsőfokú nyelvvizsgák esetében is: a külföldről hallgató tanulók esetében hozzávetőlegesen 49%, az itthonról hallgatók csupán 20%.

A magyarországi hallgatók közül összesen három fő rendelkezik csak szóbeli (két fő), csak írásbeli (egy fő) nyelvvizsgával. Az írásbeli B1-es alapfokot jelent, míg a két szóbeli B2-es középfokon áll a hallgató rendelkezésére. A külföldön tanuló hallgatók közül négy fő rendelkezik részleges nyelvvizsgával: egy középfokú szóbeli, két felsőfokú szóbeli és egy felsőfokú írásbeli nyelvvizsgával. Nem csupán az említendő megfigyelés, hogy egy újabb nyelvvizsga született – még ha csak részlegesen is –, hanem az is figyelemre méltó, hogy ezek a vizsgák mind felsőfokú szinten teljesültek.

Továbbá azt is érdemes górcső alá venni, hogy összességében hány darab nyelvvizsgával rendelkeznek a hallgatók. Itt minden egyes nyelvvizsga külön számított, azaz, ha valaki rendelkezik alap- és középfokú nyelvvizsgával egy ugyanazon nyelvből, akkor az kettőnek számított. Ilyen tekintetben is érdekes válaszokat adtak a kitöltők, melyet az 4. táblázat foglal össze:

4. táblázat: Összes megszerzett nyelvvizsga-bizonyítvány

Összesen megszerzett nyelvvizsgák száma (db)	Külföldről tanuló hallgatók száma (fő)	Magyarországi hallgatók száma (fő)
0	1	9
1	4	33
2	21	16
3	7	2
4	4	1
5	4	-
6	4	-
7	2	-
8	2	-

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

Jól látható, a szignifikáns különbség abban, hogy míg a magyarországi hallgatók közül kilencnek nincs nyelvvizsgája, a külföldön élő társaik közül csak egynek. A külföldről hallgatók nyelvvizsga-dominanciája azonban nem csak ebben látszik, hanem abban is, hogy tizenkettő hallgató négy vagy annál több nyelvvizsgabizonyítvánnyal rendelkezik, és köztük akad olyan

hallgató is, aki hét vagy nyolc bizonyítvánnyal is büszkélkedhet. Ellenben az itthonról tanulók maximális nyelvvizsgaszáma ezzel szemben négy és csak egyetlen hallgató rendelkezik vele. A külföldről hallgatók esetében a két nyelvvizsga dominál, összesen 21 fő; míg azt itthoniaknál egy nyelvvizsga, összesen 33 fő.

Az angol nyelv abszolút túlsúlya tükröződik a nyelvvizsgák tekintetében: összesen 89 angol nyelvvizsgával rendelkezik a hallgatók, 42 külföldről és 47 Magyarországon élő diák esetében. Ebből 45 esetben a német nyelv társul mellé. Kizárólagosan német nyelvvizsgával hét hallgató rendelkezik, ebből kettő külföldi, öt magyarországi lakóhellyel rendelkezik. A nyelvvizsgaszintig eljutott hallgatók körében a harmadik leggyakoribb nyelv a francia, amelyet mindössze egy magyarországi és kilenc külföldön tanuló hallgató sajátított el ezen a szinten. Érdekes megjegyezni, hogy a francia nyelvet a hallgatók kizárólag más nyelvek mellett választják. Ezt követi a spanyol nyelv, amelyből kizárólag külföldön tanuló hallgatók szereztek nyelvvizsgát, összesen öt fő. A válaszadók kicsivel több mint 66%-a úgy ítéli meg, hogy nyelvtudása megfelel a megszerzett nyelvvizsga szintjének, míg kevesebb mint 5%-uk nem tudja pontosan megítélni ezt a kérdést. Ebben a tekintetben nem figyelhető meg szignifikáns különbség a külföldön és Magyarországon tanuló hallgatók véleménye között.

3.3. A munkahelyi nyelvhasználattal kapcsolatos kérdések eredményei

A megkérdezettek durván 33%-a dolgozik magyar többségi tulajdonú cégnél, s nem meglepő módon, 97,3%-ban a magyarországi lakóhellyel rendelkezők választottak így. Mintegy 87% úgy vélekedik, hogy legalább 51%-ban magyar kollégái vannak, akikkel közvetlenül, napi kapcsolatban áll. Ezzel szemben a külföldi vezetőséggel rendelkező cégnél dolgozó, külföldön élő hallgatók körülbelül 96%-a azt gondolja, hogy a közvetlen kollégái kevesebb mint 25%-ban magyarok. Ebből következően nem meglepő, hogy a külföldről a BGE-PSZK-n tanulmányokat hallgató tanulók 96%-a inkább idegen nyelven kommunikál, a magyar nyelvet elhanyagolható mértékben használja a közvetlen munkahelyi kommunikációban. Ehhez képest a magyarországi hallgatók bevallása szerint majdnem 87%-ban inkább a magyar nyelvet használják a közvetlen kollégákkal való kommunikáció során.

Az 5. táblázat jól illusztrálja, hogy a hallgatók munkájuk során hány százalékban használnak

idegen nyelvet.

5. táblázat: Munkahelyi idegennyelvhasználat

Munkahelyi idegennyelv használat (%)	Külföldről tanuló hallgatók száma (fő)	Magyarországról tanuló hallgatók száma (fő)
0-25	1	26
26-50	1	8
51-75	6	18
76-100	41	9

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

Fontos megkülönböztetni azt, hogy más a közvetlen kollégákkal való kommunikáció és más a munkahelyi kommunikáció általánosságban véve. Hiszen, az jól látszik, hogy a külföldről tanuló hallgatók majdnem 84%-a (41 fő) 76-100%-ban idegennyelven kommunikál, dolgozik, végzi a napi teendőit. Ezzel szemben a hazai lakhellyel rendelkező tanulóknál már jól kimutatható az a számottevő különbség, hogy habár a közvetlen kollégákkal alig használják az idegennyelveket, a munkájuk minden egyéb területén erőteljesebben jelen van az idegennyelvhasználat: megközelítőleg 44%, azaz 27 fő, legalább 50%-ban használ idegennyelvet. Ez az arány egyébként - ha nem is sokkal, de - magasabb, mint azoké, akik csak 0-25%-ban használnak idegennyelveket. Ez az eredmény köszönhető annak, hogy a különböző programok, levelezőrendszerek rendszerint idegen nyelvi nyelvhasználatot igényelnek.

A COVID járvány kitörése miatt a munkahelyek átszerveződek, amely elsősorban a munkavégzés jellegében hozott változásokat. A külföldön hallgatók kicsit több, mint 16%-a (8 fő) dolgozik teljesen jelenléti munkában, míg a magyarországiak 34%-a (21 fő). Teljes távmunkában (remote job) a magyarországi hallgatók kevesebb mint 5%-a (3 fő), míg a külföldiek több mint 15%-a (7 fő) dolgozik. Attól függetlenül, hogy merre lokalizálódnak a hallgatók, a részleges távmunkavégzés a legjellemzőbb: ez a külföldi hallgatóknál nagyjából 69% (34 fő), míg az itthoni lakóhelyű hallgatóknál 61% (37 fő). Összességében ez azt jelenti, hogy az erőteljes távmunkavégzéses dominancia mellett a külföldi hallgatók jelentősebb mértékben dolgoznak teljes home office-ban, ellenben a magyarországiak inkább jelenléti formában dolgoznak.

Nem elhanyagolható az, hogy a munkahelyek milyen juttatási csomaggal egészítik ki a dolgozók béreit. Ezek közül az egyik, kutatásom témájába vágó juttatási forma a nyelvtanulási lehetőség biztosítása. A külföldön hallgató tanulók, akik jelentős részben multinacionális cégeknél helyezkedtek el, kicsivel kevesebb 96%-ban kapnak ilyen lehetőséget (47 fő), míg a

magyarországiak ennél jóval kisebb arányban részesülnek ilyen juttatásban: hozzávetőlegesen 54% (37 fő). Valójában ezek az eredmények azonban nem elegendők messzemenő következtetések levonásához, hiszen hiába van lehetőség - akár ingyenes is - nyelvtanulásra, ha azzal a hallgatók valamilyen oknál fogva nem élnek. Ennek okán az egyik választási lehetőség az volt, hogy jelenleg rendelkezésre áll a nyelvtanulás lehetősége, azonban jelenleg nem él vele a hallgató. Összesen hat ilyen válaszadás volt, s kiemelendő, hogy mind magyarországi hallgató. Ez a magyarországi hallgatók majdnem 10%-a. A pontos okokra nem kérdeztem a kérdőívben, de kommentáradási lehetőségnél viszont egy vélemény érkezett: „Csak azért nem élek a lehetőséggel, mert az ügyvezetőnk szeret általa választott olasz tanárt ajánlani (az olasz, amit még szeretnék az angol mellett megtanulni)” - ebből a válaszból jól kivehető, hogy a hallgató az oktatóval nincs megelégedve (Forrás: Saját kérdőív).

További jelölhető válasz volt az, hogy a hallgató jelenleg nem él a munkahely adta lehetőséggel, de a jövőben tervezi. Ezt az opciót túlnyomórészt a magyarországi hallgatók választották, a populációjuk majdnem 25%-a, a külföldről hallgatók esetében mindösszesen 3 fő, azaz mintegy 6%. Ez egy nagyon fontos válaszadási lehetőség volt számomra, hiszen ebből jól látható, hogy valójában mennyire motiváltak a hallgatók a nyelvfejlesztésre munkahelyi környezetben, azaz mennyire van jelen az instrumentális motiváció, amely az egyik legerősebben befolyásoló tényező a nyelvtanulásban. Abban az esetben, ha optimistán nézzük a tanulási hajlandóságot és feltételezzük, hogy tartós a motiváció és a lehetőség is továbbra is elérhető, akkor ezekhez a számokhoz hozzáadva a már jelenleg is nyelvet tanuló hallgatók számát, egy realisabb képet láthatunk: a külföldi lakóhellyel rendelkező hallgatók 100%-a tanul vagy tanulna nyelvet, míg a magyarországi társaik közül 34 fő, azaz némileg több, mint 69%.

3.4. Az egyetemi képzéssel kapcsolatos kérdésekre adott válaszok

Ezeknél a kérdéseknél a hallgatóknak egy egytől négyes skálán kellett megadniuk azt, hogy mennyiben értenek egyet a kijelentéssel. Ezekkel a kérdésekkel az egyetemi tantervekben kötelező nyelvi tantárgyakhoz kapcsolódóan mértem fel a nyelvi igényeket, hajlandóságot és motiváltságot.

A számok az alábbiakat jelölték:

4: amennyiben teljesen egyetért;

3. inkább egyetért;
2. inkább nem ért egyet;
1. amennyiben nem ért egyet.

6. táblázat: Az egyetemi szaknyelvi kurzusok számáról való vélemények

„Amennyiben lenne lehetőség az egyetemi képzés keretein belül, több szaknyelvi kurzuson vennék részt.” (Forrás: Kérdőív)

Válaszlehetőségek	Külföldről tanuló hallgatók válaszai (db)	Magyarországról tanuló hallgatók válaszai (db)
1	0	6
2	2	9
3	5	23
4	42	23

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

A szaknyelvi kurzusok számának bővítésével kapcsolatban elmondható, hogy külföldön élő hallgatók abszolút túlsúlyban nyitottak arra, hogy még több szaknyelvi kurzuson vehessenek részt (valamivel kevesebb, mint 86%). Ugyanakkor a magyarországi lakóhellyel rendelkező hallgatók esetében már sokkal inkább megosztottak a vélemények. Majdnem 38%-ban ők is teljesen, további 38%-ban inkább egyetértenek a fenti kijelentéssel, azonban megközelítőleg 10% egyáltalán nem gondolja azt, hogy szívesen venne részt további szaknyelvi kurzusokon. Ezen túlmenően mintegy 15% úgy ítéli meg, hogy inkább nem venne részt további szaknyelvi kurzusokon. Érdeemes lenne annak okát vizsgálni, hogy miért vélekednek így, hiszen ezek a számok nem feltétlenül jelentik azt, hogy nem nyitottak ezen kurzusok számának növelésére vagy hogy ne lennének motiváltak arra, hogy fejlesszék szakmai tudásukat idegen nyelven is. Amennyiben összekötjük azzal az információval ezeket az adatokat, hogy limitáltabb időmennyiséggel rendelkeznek az összes tanóra tekintetében, mint a nappali hallgatók, helytálló feltételezésnek tűnhet az is, hogy egyszerűen csak nem férne bele a hétvégi tanórákra szánt időintervallumba vagy a leterheltségüket túlságosan növelné.

7. táblázat: A szaknyelvi kurzusok nyelvével kapcsolatos kérdésre adott válaszok

„Amennyiben lehetőségem és a tantárgyi feladataim engednék, szívesen tanulnék több nyelven szaknyelvet az egyetem keretei között.” (Forrás: Kérdőív)

Válaszlehetőségek	Külföldről tanuló hallgatók válaszai (db)	Magyarországról tanuló hallgatók válaszai (db)
1	0	6
2	2	9
3	5	23
4	42	23

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

Szembevetendő a külföldön tanuló hallgatók véleménye, akik körülbelül 86%-a határozottan támogatná, hogy a meglévő szaknyelvi kurzusok mellett egy vagy több idegen nyelven is részt vehessenek tanórákon. Érdekes megfigyelés, hogy egyetlen határon túli hallgató sem nyilatkozott úgy, hogy ne venne részt ilyen kurzusokon.

Ezzel szemben a magyarországi hallgatók körében körülbelül 10% nem élne a lehetőséggel, míg a többség, hozzávetőlegesen 75%, pozitívan fogadná ezt az opciót. Az eredmények azt mutatják, hogy a hallgatók – függetlenül attól, hogy Magyarországon vagy külföldön végzik tanulmányaikat – alapvető hajlandóságot mutatnak arra, hogy több idegen nyelven elérhető szaknyelvi kurzusokon vehessenek részt egyetemi tanulmányaik keretein belül.

8. táblázat: Idegennyelvű tantárgyak hallgatása az egyetemi képzésen belül

„Nyitott vagyok arra, hogy akár több tantárgyat hallgassak az egyetemen idegen nyelven.”

(Forrás: Kérdőív)

Válaszlehetőségek	Külföldről tanuló hallgatók válaszai (db)	Magyarországról tanuló hallgatók válaszai (db)
1	0	6
2	2	15
3	2	13
4	43	27

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

A külföldi hallgatók nagy többsége (valamivel kevesebb, mint 88%) úgy véli, hogy nem feltétlenül szaknyelvi kurzusokat, hanem azokon kívül eső tantárgyakat is hallgatnának idegen nyelven; s nincs olyan hallgató, aki a fenti kijelentéssel abszolút nem értene egyet. Ezzel szemben

kiemelendő, hogy a magyarországi hallgatóknál megoszlik ez az arány. Hat fő egyáltalán nem nyitott arra, hogy további tárgyakat hallgasson idegen nyelven, tizenöt inkább nem hallgatna, tizenhárom pedig inkább igen. A legtöbben teljesen egyetértettek a hallgatók itt is, azonban arányuk jóval alacsonyabb, mint a külföldiek esetében, mindösszesen valamivel több, mint 44%. Ezekből az adatokból jól látszik, hogy a külföldről hallgatók jóval nyitottabbak arra, hogy fejlesszék szakmai tudásukat idegennyelven is.

9. táblázat: Az egyetemen szerzett nyelvtudás hasznosíthatóságáról kapcsolatos vélemények

„Tapasztalom szerint, az egyetemen megszerzett nyelvtudást hasznosítani tudom a munka világában.” (Forrás: Kérdőív)

Válaszlehetőségek	Külföldről tanuló hallgatók válaszai(db)	Magyarországról tanuló hallgatók válaszai(db)
1	0	6
2	0	7
3	5	21
4	44	27

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

A válaszadók egyöntetűen úgy vélik, hogy a BGE-PSZK-n szerzett nyelvi tudást valóban tudják hasznosítani a munka világában is. Számszerűen ez a külföldről tanulók esetében majdnem 90%, míg az magyarországiaknál hozzávetőlegesen 44%. Figyelemfelkeltő továbbá, hogy a külföldön élők közül a fennmaradó nagyjából 10% mind úgy véli, hogy inkább igaz rá ez az állítás, míg a magyarországi lakosok esetében további mintegy 34%-ot jelent. Ezek a számok önmagukban nem elegendők a megfelelő értelmezéshez. Ezek az eredmények korrelálnak azzal a fentebb kimutatott eredménnyel, hogy a munkahelyi környezetben a külföldi hallgatók valóban gyakrabban használnak idegen nyelveket. Mivel a megkérdezett magyarországi lakóhelyű hallgatók többségben magyar többségi tulajdonú cégnél dolgoznak, a magyar nyelvet használják mind a közvetlen kollégáikkal való kommunikációban, mind pedig a hétköznapi munkájuk során, nem meglepő, hogy közülük körülbelül 18% véli úgy, hogy inkább nem vagy egyáltalán nem tudja hasznosítani az egyetemen megszerzett szaknyelvi tudást.

10. táblázat: Nyelvvizsgaszerzési hajlandóság alakulása a nyelvvizsga-amnesztia

bevezetése után

„Annak ellenére, hogy nem kötelező a nyelvvizsga a diploma megszerzéséhez az egyetemen, szeretnék nyelvvizsgát tenni.” (Forrás: Kérdőív)

Válaszlehetőségek	Külföldről tanuló hallgatók válaszai (db)	Magyarországról tanuló hallgatók válaszai (db)
1	3	6
2	1	6
3	4	8
4	41	41

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

Az idei tanévben már minden hallgatót érint az, hogy a diploma megszerzéséhez nem szükséges nyelvvizsgabizonyítvánnyal rendelkezni. Ennek ellenére, ha megvizsgáljuk, hogy hogyan alakul a két csoport fenti kérdésre adott válasza, jól látszik, hogy mindkét esetben megvan arra a hajlandóság, hogy mégis bizonyítványt szerezzenek a hallgatók legalább egy idegen nyelvből. A külföldiek megint csak magas arányban szavaztak abszolút egyetértéssel, (hozzávetőlegesen 84%), azonban az itthonról hallgatók többsége is így ítéli meg a helyzetet (körülbelül 62%). A számok alapján elmondható, hogy még mindig jelentős a nyelvvizsga-bizonyítvány megszerzésére irányuló kereslet az egyetemi könnyítés bevezetésének ellenére is.

11. táblázat: Nyelvvizsgaszerezési hajlandóság alakulása a nyelvvizsgaárak változásának hatására

„A nyelvvizsgaárak növekedése negatívan befolyásolja a nyelvvizsgaszerezési attitűdömet/szándékomat.” (Forrás: Kérdőív)

Válaszlehetőségek	Külföldről tanuló hallgatók válaszai (db)	Magyarországról tanuló hallgatók válaszai (db)
1	2	17
2	1	18
3	8	7
4	38	19

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

A nyelvvizsga-amnesztia ugyan nem befolyásolta túlságosan negatívan a nyelvvizsgaszerezési hajlandóságot, azonban ez nem mondható el a nyelvvizsgaárak drasztikus növekedéséről. A külföldről hallgatók mintegy 78%-a, míg a magyarországi hallgatók esetében 31%. Kiemelendő az is, hogy a magyarországi hallgatók esetében durván 28%-ban egyáltalán nem befolyásoló tényező és további majdnem 30%-ban inkább nem befolyásoló erejű a nyelvvizsgák árának változása.

Összességében azt a következtetést lehet levonni, hogy a külföldi hallgatókat negatív értelemben jóval jobban érinti a nyelvvizsgaár változása, mint az itthoni hallgatókat.

3.5. A munkavégzés jellege és a nyelvtanuláshoz való hozzáállás közti kapcsolat eredményei

Hipotézisem szerint a távmunkában dolgozó hallgatók nagyobb nyitottsággal állnak a nyelvtanuláshoz, mint a teljesen jelenléti munkaformában, vagy a részleges home office-ban dolgozó hallgatók. Ennek megvizsgálásához összevetettem az alábbi négy kérdésre adott válaszokat és a munkahelyek jellege szerint felosztással:

- 1) Amennyiben lehetőségem és a tantárgyi feladataim engednék, szívesen tanulnék több nyelven szaknyelvet az egyetem keretei között.
- 2) Nyitott vagyok arra, hogy akár több tantárgyat hallgassak az egyetemen idegen nyelven.
- 3) Annak ellenére, hogy nem kötelező a nyelvvizsga a diploma megszerzéséhez az egyetemen, szeretnék nyelvvizsgát tenni.
- 4) Amennyiben lenne lehetőség az egyetemi képzés keretein belül, több szaknyelvi kurzuson vennék részt.

Csak azon adatokat vettem számításba, amelyeknél a hallgatók teljesen egyetértenek az adott állítással. A kapott eredményeket az 11. táblázat foglalja össze.

12. táblázat: A munkavégzés jellege és a nyelvtanuláshoz való hozzáállás közti kapcsolat

	1.kérdésre adott válaszok száma (db)	2.kérdésre adott válaszok száma (db)	3.kérdésre adott válaszok száma (db)	4.kérdésre adott válaszok száma (db)	Összesen
Jelenléti - külföld	8	8	8	8	32
Jelenléti - magyaror- szági	9	5	12	7	33
Részleges - külföld	20	20	16	20	76
Részleges - magyaror- szági	18	17	23	14	72
Táv - külföld	6	6	5	6	23
Táv - ma- gyarországi	3	2	2	2	9

Forrás: Kérdőíves felmérésből származó adatok, saját szerkesztés

A 12.táblázatból jól kivehető, hogy a nyelvfejlesztéshez való hozzáállásban két csoport emelkedik ki, ha az egyetem által kínálható lehetőségeket vesszük figyelembe. A két csoport a részleges home office-ban dolgozó Magyarországon és külföldön élő hallgatók összessége: 72 és 76 teljesen egyetértő válasz érkezett a fenti kérdésekre, amely kiemelkedően magas a többi csoporthoz képest. Szignifikáns különbségek nem mutathatók ki az adatokból, ha a lakóhelyük szerint vizsgáljuk a hallgatók válaszainak bontását. A második legtöbb maximálisan egyetértő csoport a jelenléti munkaformában dolgozók csoportja, 32 és 33 válasszal és itt sincs szignifikáns különbség abban, hogy a hallgatók magyarországi vagy külföldi településen élnek. A legkevésbé a távmunkában dolgozó hallgatók értenek egyet a fenti állításokkal teljes mértékben: itt viszont már jól látható a különbség abban, hogy a külföldön élő hallgatók jóval nagyobb arányban választották ezt az opciót (23 jelölés), mint a Magyarországon élők (9 jelölés).

3.6 A megjegyzések, kommentárok értelmezése

Külön kiemelendő, hogy a kérdőív végén, a 30. kérdés a megjegyzéseknek adott helyet. Ezen megjegyzések közül néhányat kiemelve további információkat kaptam. Összegezve őket, az alábbiakat

lehet elmondani. Egyrésztől nem a nyelvvizsga ára a legnagyobb visszatartó erő egyes hallgatók számára, hanem az odáig elvezető út. A hallgatók éppen ezért támogatnák azt, hogy még több tanfolyam vagy képzés fejlessze a nyelvi tudásukat. Ebből következik, hogy nyitottság továbbra is van a BGE-PSZK hallgatóiban arra, hogy fejlesszék magukat a nyelvi területen, azonban az alacsonyabb nyelvi szintekkel beérkező tanulóknak nagy összegű befektetést jelent a nyelv tanulása - az egyetemi kurzusok mellett. Ez lehetséges visszafogó erő a nyelvtanulási motivációban is, amely miatt a hallgatók nyelvi önfejlesztésre való hajlandósága is csökkenhet.

Továbbá, ezek a kommentek rávilágítottak arra, hogy a hallgatók tudatosak a nyelvtanulás tekintetében. Ez az információ leszűrhető abból, hogy a tisztában vannak azzal, hogy milyen készségekkel rendelkeznek és milyen külső gazdasági tényezők befolyásolják őket. Mindezek mellett abból is jól látszik, hogy tudatában vannak azzal, hogy a nyelvvizsga-bizonyítvány és a benne álló szintigazolás nem okvetlen egyezik meg a valós készségükkel. Az egyik hallgató megosztotta a személyes tapasztalatát is, amelyben leírja, hogy nem a nyelvvizsga-bizonyítvány számít, hanem az, hogy mennyire tudja alkalmazni a megszerzett tudását. Csak szóbeli nyelvvizsgája van angolból és elmondása szerint a szakmai angol nyelvet társalgási szinten jól beszéli. Ennek okául azt jelölte meg, hogy a több mint 20 éve használja, mert a munkahelye és beosztása megköveteli azt. Nem hagyható figyelmen kívül az a megjegyzés sem, amit egy Finnországban élő hallgató tett. Állítása szerint nem a nyelvvizsga-bizonyítvány megléte vagy nem megléte számít, hanem a tényleges tudás és annak alkalmazása. Ez a hallgató - saját megítélése szerint - folyékonyan beszél magyarul, finnül, valamint angolul. Mindemellett németül és svédül folyamatban vannak a tanulmányai.

A hallgatók megjegyzéseikben rámutatnak egy fontos tényezőre, amelyet Dr. Dósa Ildikó az interjú során szintén hangsúlyozott: a szakmai nyelv használatát külön kell választani az általános szaknyelvi ismeretektől. Egyik hallgató véleményében kifejtette, hogy szívesen hallgatna bizonyos tárgyakat angol nyelven, mivel a szakmai fogalmak és kifejezések fordításban gyakran furcsán hatnak. Hangsúlyozta továbbá, hogy a gyakorlatban és a munka világában ezek a kifejezések jellemzően angolul használatosak.

Egy másik hallgató különösen örömdetesnek tartaná, ha az egyetemi képzés részeként elérhető lenne egy kifejezetten nyelvvizsgára felkészítő kurzus. Elgondolása szerint egy ilyen kurzus lehetőséget biztosítana arra, hogy a hallgatók egy választott idegen nyelvet teljesen kezdő szinttől akár a nyelvvizsgáig, illetve az érdemi kommunikációig sajátíthassák el.

4. A HIPOTÉZISEK VIZSGÁLATA, ÖSSZEFOGLALÁS

4.1. A hipotézisek értékelése

Dolgozatom a Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Karának levelezős hallgatóit kutatta a nyelvtanulási attitűd tekintetében. 110 hallgató töltötte ki kérdőívemet anonim módon, melyben a Likert-skála segítségével értékelték önmagukat. Ezek alapján a hipotéziseim értékelése a következő:

Hipotézis 1:

A külföldi - például a Nyugat-Európában élő, dolgozó vagy a határon túli magyarok - egyetemi hallgatók számára fontosabb a nyelvtudás és nyelvtanulás, mint a magyarországi tanulóknak.

A külföldi lakóhelyű hallgatóknak több középfokú, valamint felsőfokú nyelvvizsgája van magyarországi társaiknál. Bevallásuk szerint a nyelvvizsga-bizonyítványban megtalálható szinttel megegyezik valós tudásuk is. Jellemző az angol nyelv túlsúlya itt is (világnyelv révén), második helyen pedig a német nyelv áll. A felmérésből az derült még ki, hogy a külföldön élő hallgatók hajlandósága jóval nagyobb a szaknyelvi kurzusokon való részvételre. Ennek az okát abban látom, hogy a Magyarországon élő hallgatók döntő többsége (90%) nem idegen nyelven kommunikál kollégáival, a szaknyelvi kurzusokon való részvételt pedig egy olyan teherként élnék meg, amely egyrészt nem beilleszthető órarendjükbe, másrészt nem szükséges munkavégzésükhöz. Tehát hipotézis teljesen beigazolódott.

Hipotézis 2:

A tanulók megfelelőnek találják az egyetem által nyújtott szaknyelvi kurzusokat és nyitottak arra, hogy akár második idegen nyelven is tanulhassák a szakma rejtelseit, ha arra lenne lehetőség.

A kérdőív megmutatta, hogy a hallgatók motiváltak az egyetem nyújtotta tanulási lehetőségekre még a levelező képzés szervezeti nehézségei ellenére is. A külföldön élő hallgatók szinte mindegyike tanulna szaknyelvet több nyelven, magyarországi társaik pedig döntő többségben. De nem csak a szaknyelvek számában mutatható ki a motiváltság. A külföldi hallgatók 90%-a és a

Magyarországon élők 45%-a hallgatna szakmai tantárgyakat idegen nyelven. A külföldi hallgatók nagy része (90%) hasznosíthatónak is találja munkahelyén ezeket a szaknyelvi tantárgyakat. Magyarországon élő társaiknak kevesebb, mint 45%-a ért ezzel egyet. Hipotézisem tehát részben igazolódott, hiszen a hallgatók jelentős része elégedett az egyetemi szaknyelvi kurzusokkal, a határon túli magyarok esetében beigazolódott, a hazai hallgatókra ellenben csak részben igaz.

Hipotézis 3:

A távmunkában, azaz teljes home office-ban dolgozó hallgatók fontosabbnak találják és nagyobb mértékben használnak idegen nyelveket, mint azok, akik minden nap bejárnak a munkahelyükre vagy éppen részleges home office-ban dolgoznak.

A részleges távmunkában dolgozó hallgatók (külföldön és Magyarországon élők) között volt a legnagyobb egyetértés a nyelvfejlesztés támogatásában. Őket követték a teljes jelenléti formában dolgozó hallgatók, de már csak feleakkora számban nyitottan a nyelvfejlesztésre. A sor végén pedig a távmunkában dolgozók álltak, akik között a magyarországi hallgatóknál csak kilencen voltak támogatók. Az ehhez kapcsolódó hipotézisem tehát megdőlt. Megítélésem szerint ennek okainak pontosítása egy mélyebb kutatást igényelhet.

Hipotézis 4:

A döntően magyar tulajdonú és anyanyelvű dolgozókkal rendelkező cégek munkavállalói kisebb hangsúlyt helyeznek az idegen nyelvekre.

Említett cégeknél elhelyezkedő magyarországi hallgatók esetében kimutatható, hogy munkájuk során jóval kevesebbszer használnak idegen nyelveket, míg a külföldön élőknel ez a szám jelentősen magasabb. Két lényeges különbség azonban, hogy egyrészt a külföldön élő hallgatók nagy része nyelvtanfolyamokon részesül támogatásban, másrészt itthon élő társaiknak számottevően kevesebb a hasonló juttatást biztosító cég. Ehhez járul még hozzá motivátlanságuk is, amely egyrészt a szükség hiányából, másrészt órarendszervezési nehézségekből is fakadhat. Hipotézisem tehát beigazolódott.

Hipotézis 5:

A nyelvvizsga-amnesztia bevezetése miatt kevesebb hallgató dönt a nyelvvizsgák letétele mellett egyetemi tanulmányaik alatt.

A nyelvvizsga-amnesztia jelentős könnyítést adott a diplomát szerezni kívánó hallgatóknak. A kutatásból egyértelművé vált, hogy a tanulók nagy idő- és erőbefektetésnek találják a nyelvvizsga-bizonyítvány megszerzését. A számokból azonban az derül ki, hogy még mindig van kereslet a nyelvvizsgára, a külföldi hallgatóknál csaknem 85%, a Magyarországon élőkénél pedig 60% ez az arány. E hallgatók nagy része pedig már rendelkezik nyelvvizsgával, tehát számukra nem kötelező elvárás egy újabb. Elmondható tehát, hogy a témával kapcsolatos hipotézisem megdőlt. Különösképpen azért is, mert az amnesztia miatt nyelvvizsgát le nem tevők aránya mind a külföldön, mind az anyaországban élők tekintetében nagyon alacsony (6%, 10%). Az egyetemi képzésekkel kapcsolatos kérdésekre adott válaszok tükrében pedig elmondható, hogy a BGE-PSZK szaknyelvi oktatásával kapcsolatban egy pozitív kép alakult ki a hallgatóknál. Ez jellemzővé teszi körükben, hogy még a nem kötelező és nyűgnek vélt nyelvvizsgát is nagy arányban akarják megszerzeni.

Hipotézis 6:

A megdrágult nyelvvizsgaárak negatívan befolyásolják a nyelvvizsgaszerezési hajlandóságot.

A drasztikus áremelkedés miatt a BGE-PSZK külföldön élő hallgatóinak majdnem 80%-a döntene úgy, hogy nem vállalja ezt a feladatot. Magyarországon élő társaiknál azonban csak alig több 31%-nál. Fontos megjegyezni azonban, hogy a dolgozatban nincs adat a külföldön megszerzhető nyelvvizsgák árairól, és csak a Magyarországon elérhető nyelvvizsgák költségét veszi figyelembe. Összességében azonban megállapítható, hogy az egyetem hallgatóinak nagy részét negatívan befolyásolja a nyelvvizsgák megdrágulása, s így a hipotézisem beigazolódt.

Hipotézis 7:

A vidéki tanulók és a fővárosi hallgatók között nem lesz szignifikáns különbség a nyelvtanulással kapcsolatos hozzáállásban.

A vidéki és fővárosi hallgatók válaszai között releváns mértékű különbséget nem tapasztaltam, azaz az egyértelműen kijelenthető, hogy a különbözőségek inkább a magyar és nem magyar lakóhelyű hallgatók között húzódnak mintsem a magyarországi hallgatók csoportján belül. Hipotézisem tehát igazolódt.

4.2. Javaslatok, a téma kutatásának további lehetőségei

A kutatás során feltárt eredmények számos további kérdést vetnek fel, amelyek további vizsgálatot igényelnek. Elsősorban a válaszadók jövedelmével összefüggésben indokolt lenne egy olyan kutatás elvégzése, amely konkrétan a jelenlegi munkaterületre irányul. Mivel feltételezhető, hogy a levelező képzésben részt vevő hallgatók többsége már a munkaerőpiacon dolgozik, szükséges lenne részletesen vizsgálni, milyen szektorban vagy szakterületen helyezkedtek el. Különös figyelmet érdemelne annak megállapítása, hogy jelenleg is pénzügyi vagy számviteli szakmai területen tevékenykednek-e, hiszen ez a feltételezés jelen kutatás keretében nem nyert megerősítést. Ehhez a konkrét betöltött munkakörök és pozíciók elemzése lehetne irányadó, amely megvilágítaná, hogy a BGE Pénzügyi és Számviteli Karának képzései milyen munkaerőpiaci lehetőségekhez segítik hozzá a hallgatókat.

Mivel azonban a vizsgálatba bevont hallgatók egy része jelenleg is tanulmányokat folytat, elengedhetetlen lenne az utánkövetéses vizsgálatok alkalmazása annak érdekében, hogy reális képet kapjunk a diploma megszerzése után elérhető karrierlehetőségekről. Ez hosszabb távon biztosíthatná a képzési programok munkaerőpiaci relevanciájának és hatékonyságának teljes körű értékelését.

További kutatásnak van létjogosultsága a nyelvtanulási attitűd tekintetében a Magyarországon élő hallgatók esetében, hiszen e tanulmány amögé, hogy miért alacsonyabb a hajlandóság a nyelvtanulásra és nyelvvizsga megszerzésére, nem tud betekinteni. Minden bizonnyal az az egyik ok, hogy a munkahelyi környezetük nem igényli a nyelvi fejlődést, de a pontos következtetések levonásához szükséges lenne ebben a kérdésben is egy újabb kutatást indítani. Szorosan kapcsolódva az előbbi gondolathoz, a határon túli magyarok nyelvvizsgaszerezési attitűdjének okait is indokolt volna feltérképezni, különösképpen azért, mert a nyelvi fejlődésre abszolút nyitott a csoport, azaz ezt a paradoxont fel kellene oldani a teljesebb kép érdekében.

Mivel a 2023/24-es tanévben már előírás szabályozza azt, hogy a hallgatóknak idegen nyelven is szükséges tantárgyakat tanulni a BGE-PSZK képzésein, így a későbbiekben megfontolandó lenne egy olyan kutatást is végezni, amely már az újabb képzésben végző hallgatók populációját érinti, s összevetni a fentebb említett kiegészítő kutatásokkal, természetesen utánkövetéses formában. Mivel azonban ez a változás nappali képzésben tanuló hallgatókat is érinti, érdemes volna a

kutatást rájuk is kiterjeszteni.

De mit tehet az egyetem? Ahogyan tisztán látszik, a levelezős hallgatók jó része nincs elzárkózva a nyelvi fejlődéstől vagy a nyelvvizsga megszerzésétől, annak ellenére sem, hogy a nyelvvizsga-amnesztia bevezetésre került. Továbbá az a következtetés is levonható, hogy a hallgatók meg vannak elégedve az egyetem által kínált nyelvi fejlesztési lehetőségekkel, s nyitottak lennének akár további alternatívákra is: ezek közül kiemelendő az az igény, hogy akár alacsonyabb szinttől nyelvvizsga szintjéig felkészítő kurzusokat látogassanak, vagy újra bevezetésre kerüljön a B nyelv lehetősége. Megfontolandó lenne egy olyan kutatást végezni, amelyben tisztán a nyelvi szintekre, illetve az igényekre kerülne a fókusz, annak érdekében, hogy kifinomult és részletes adatokat nyerhessünk ki az oktatásstratégia céljából.

Fontos hangsúlyozni, hogy bár e tanulmány kizárólag a levelező képzésben részt vevő hallgatókat vizsgálta, ez nem zárhatja ki a nappali tagozaton tanulók véleményének és tapasztalatainak figyelembevételét. Indokolt volna tehát hasonló jellegű felmérést végezni a nappali képzési forma hallgatói körében is, különös tekintettel az őket jellemző sajátos körülményekre.

Továbbá, amennyiben az egyetem a jövőben pilotcsoportok indítását tervezi, célszerű lenne ezeket a kurzusokat mindkét képzési formában meghirdetni, így lehetőséget biztosítva arra, hogy a nappali és levelező képzésben részt vevő hallgatók vegyes csoportokat alkossanak. Ez a megközelítés nemcsak a kurzusok feltöltését tenné egyszerűbbé a nagyobb hallgatói létszám révén, hanem lehetőséget adna kisebb létszámú csoportok kialakítására is.

A kisebb csoportok kialakítása számos előnyt rejt magában. Egyrészt lehetőséget teremtene arra, hogy a résztvevők hasonló tudásszint és készségek alapján kerüljenek össze, ezáltal homogénebb tanulócsoporthoz jöhetnének létre. Másrészt a kisebb csoportlétszám lehetővé tenné, hogy az oktatók nagyobb figyelmet fordíthassanak az egyes hallgatókra, ezáltal több lehetőséget biztosítva mindenkinek a tanóra aktív részvételére és megszólalására.

Ez a strukturáltabb és személyre szabottabb tanulási környezet elősegítené az intenzívebb fejlődést, amely minden bizonnyal hozzájárulna a tartós motiváció kialakulásához és fenntartásához a hallgatók körében.

Egy ilyen kutatás keretében fel kellene mérni azon hallgatók számát, akik nyitottak lennének a javasolt kurzusokon való részvételre, majd szintfelmérést követően, ennek eredményei alapján csoportbeosztást készíteni. Bár munkarend szempontjából indokolt lehet a levelezős és nappali

tagozatos hallgatók elkülönítése, egy ilyen pilotkurzus esetében célszerűbb a két csoportot vegyesen kezelni, mivel különben potenciális résztvevőket veszíthetnénk.

Ez a megközelítés ugyanakkor kizárólag akkor lenne működőképes, ha a tanórák hétköznapiakon, munkaidőn kívül kerülnének megszervezésre, például esti időpontokban. Ahhoz, hogy minél szélesebb körben érjük el a hallgatókat, elengedhetetlen lenne az órák hibrid formában való megtartása: egyszerre jelenléti és online módon, így biztosítva, hogy a távolabbi régiókból, illetve határon túlról csatlakozó hallgatók számára is elérhetőek legyenek a kurzusok.

A szintfelmérést mind írásbeli, mind szóbeli formában célszerű elvégezni, hogy a lehető legpontosabb képet kapjuk a hallgatók tudásszintjéről. Ennek segítségével homogén, kisebb létszámú csoportok alakíthatók ki. Egy féléves gyakorlati megvalósítást követően szükséges lenne újabb kutatást végezni, amely feltérképezi a hallgatók véleményét és az órák eredményességét, ezzel mérve a kezdeményezés sikerességét.

A kurzusok tartalmát a csoportok igényeinek figyelembevételével lenne érdemes meghatározni. Egy előzetes igényfelmérés alapján világosan kijelölhetővé válna, hogy mely hallgatóknál szükséges a készségfejlesztés hangsúlyozása, és kik kívánnak inkább haladó szintű, nagyobb kihívást jelentő órákon részt venni. A jelentkezők nagyobb száma lehetőséget adna minden csoport hatékony feltöltésére.

Az ilyen testreszabott, a hallgatók nyelvi igényeihez igazodó kurzusok nem csupán a résztvevők elégedettségét növelnék, hanem az intézmény vonzerejét is jelentősen emelnék, különösen a leendő hallgatók számára, akik értékelik a személyre szabott oktatási lehetőségeket.

Nyilatkozat

NYILATKOZAT

Kijelentem, hogy mesterséges intelligencia alkalmazást/programot (pl. képalkotó, szövegalkotó) nem használtam a dolgozat készítése során.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot nem magam készítettem, illetve mesterséges intelligencia alkalmazás/program segítségét vettem igénybe vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogi jogsértés ténye merül fel, a Szekció megtagadja a dolgozat befogadását.

Dátum: 2025.01.25.....

Tuboly Viktória.....

Aláírás

TUBOLY VIKTÓRIA.....

Név (olvashatóan)

5. IRODALOMJEGYZÉK

A BGE hivatalos stratégiája: <https://uni-bge.hu/hu/modellvaltas/celok-vart-hatasok> https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statisztikak (utolsó letöltés ideje: 2023.11.02.)

A BGE-PSZK statisztikái: https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statisztikak (utolsó letöltés ideje: 2023.11.02.)

A kérdőív elérhetősége: <https://forms.office.com/e/5yH1XTXsXF> (saját szerkesztés)

Anjomshoa, Leila, and Firooz Sadighi. "The importance of motivation in second language acquisition." International Journal on Studies in English Language and Literature (IJSELL) 3.2 (2015): 126-137.

Bánhegyi Mátyás, Fajt Balázs (2021). A BGE első évfolyamos egyetemi hallgatóinak intézményválasztási és nyelvtanulási motivációi: [PL 2021_fm1 87-98_Banhegyi_Fajt.pdf \(szokoe.hu\)](#) (utolsó letöltés ideje: 2023.10.13.)

Dörnyei, Z., & Stephen Ryan. (2015). The psychology of the language learner revisited (pp. 175-180). New York: Routledge.

Fajt Balázs, Bánhegyi Mátyás, Vékási Adél, Cseppentő Krisztina (2021). Nyelvtanárok és idegen nyelven oktató szaktanárok nyelvvizsga-moratóriummal kapcsolatos véleményei: egy kérdőíves felmérés eredményei: [ukn_2021_020-029.pdf \(u-szeged.hu\)](#) (utolsó letöltés ideje: 2023.10.12.)

Garantált bérminimum: https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0069.html (utolsó letöltés ideje 2023.10.19.)

Gardner, R. C. (1985). Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation. London: Edward Arnold

Gardner, Robert C., and Wallace E. Lambert. Attitudes and motivation in second language learning. Vol. 786. Newbury: Rowley, 1972.

Kiss Zsuzsanna (2015): Fiatal magyar diplomások foglalkoztathatósága (Az első álláskeresési időt befolyásoló tényezők). in: Pusztai Gabriella-Kovács Klára (szerk.): Ki eredményes a felsőoktatásban? Nagyvárad, Partium Press, pp. 55-65.

Középfokú nyelvvizsga árak 2022-ben: [Nyelvtanulás: Változtak az árak, ennyibe kerül a közép- és a felsőfokú nyelvvizsga 2022-ben - EDULINE.hu](#) (utolsó letöltés ideje: 2023.10.02.)

Középfokú nyelvvizsgaárak 2023-ban: [Nyelvtanulás: Közel 70 ezer forint is lehet, de a drágulásnak még mindig nincs vége: Ilyen árakon szerezhettek nyelvvizsgát idén ősszel - EDULINE.hu](#) (utolsó letöltés ideje: 2023.10.02.)

Magyarország 50 legnépesebb települése, 2023. január 1. https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0014.html (utolsó letöltés ideje 2023.10.21.)

Myers, David G. Psychology, Meyers in Modules. 6th Edition. Holland, MI. Worth (2001)

Nyelvvizsgaamnesztia - rendelet: [Magyar Közlöny 2022. évi 209. szám](#) (utolsó letöltés ideje 2023.10.21.)

Pirohov-Tóth Barbara (2022). A felsőoktatás átalakulása és dilemmái az elmúlt években: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/PSZ_2022_2_24.pdf (utolsó letöltés ideje: 2023.10.02.)

Richards, J. C. (2010). Competence and Performance in Language Teaching. RELC Journal, 41(2), 101-122.: <https://doi.org/10.1177/0033688210372953> (utolsó letöltés ideje: 2023.10.12.)

Spiczéné Bukovszki Edit (2014): Funkcionalitás és pragmatika a felsőoktatási szaknyelvoktatásban: https://archivum.uni-eszterhazy.hu/public/uploads/nyelvpedagogia-2015_569588e98fcc5.pdf#page=56 (utolsó letöltés ideje 2023.10.01)

Tantervek: <https://uni-bge.hu/hu/hallgatoi-fiok/alapkepzesek> (utolsó letöltés ideje: 2023.10.01.)

Veroszta Zsuzsanna (2010). Frissdiplomások és A munkaerő-piaci sikeresség dimenziói frissdiplomások körében: https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/DPR/dprfuzet4/DPRfuzet4_teljes.pdf#page=11 (utolsó letöltés ideje: 2023.10.02.)